

una *ð* espirant o vibrillant) i que en normalitzar-se això segons la fonètica llatina, vagi quedar d'una banda FRONDA, d'altra *FRONÖLA > FROMBLA, d'altra BRONDO- o BRONÖO- (>BRONZO-) d'on aquestes formes del mossàrab balear.

BAST, 'albarda curta de càrrega', mot antic només en les tres llengües romàniques del Centre (it. *basto*, cat. i oc. *bast*), d'origen desconegut o molt incert; com que aquest acord ja antic entre tals llengües romàniques, suggereix que ja vingui del romànic primitiu i en part del llatí vulgar, i no se li poden assenyalar afinitats en llatí, és lícit pensar en algun enllaç amb certs mots grecs (cf. BASTAIX, BASTAR?), però com que aquests a penes poden conduir-nos a suposar una base aplicable a la forma *bast*, més aviat és versemblant de pensar en un mot pre-romà (potser indoeuropeu), cf. mots bàltics com *pa-bāsts* i *bālgas* 'sella', 'coixí', i germ. *bolstr* 'coixí'. □ 1.ª doc.: 1288.

En un document de Puigcerdà d'aquesta data apareix aplicat, ja en un sentit un poc secundari, a la fusta de bast, o sigui la transportada a l'esquena d'animals, ací amb especial esment dels mulats: «Tota càrrega de fusta de *bast*, que sia obrada» (Alart, RLR IV, 507). També el trobem en *Ordinacions* del Rei Ce-²⁵ rimoniós, amb aplicació a l'*animal de bast*, i al bast mateix en textos literaris o documentals del S. XV valencià (*Spill, Procés de les Olives*, doc. de 1421). Avui és un mot ben viu en tots els àmbits del nostre domini lingüístic (*CostCatManc.* II; en el Pallars aplicat no solament al dels muls sinó també a cavalls; sentit també així a Andorra, etc.).

El REW (983) i també bastant el FEW (I, 280b) donen una idea falsa de l'extensió del mot, en presentar-lo com a comú a totes les llengües romàniques d'Occident, com si per tant calgués atribuir-lo sense vacillar al llatí vulgar comú. En realitat a penes es troba en francès medieval (M-Lübke, *W. u. S.* I, 33-37, solament n'hi assenyala alguns testimonis escadussers i força rars), de manera que s'admet en general que hi penetrà en data tardana, S. XIV, des de la llengua d'oc. Ha restat sempre estrany al gallec i portuguès, i en castellà apareix solament en quatre exemples dels Ss. XV, XVI i principis del XVII; avui ha desaparegut, fora d'algun ús marginal a l'Alt Aragó i a la Montaña de Santander,¹ com també a l'Argentina i en alguna altra zona americana: altrament ací no es tracta d'un *bast*, sinó de *los bastos* aplicat a les «almohadas que forman el lomillo» (*Martín Fierro* II, 1425, i veg. el vocab. de Tiscornia); DCEC I, 422;⁵⁰ l'absència en gallego-portuguès acaba de convencen's que al castellà degué propagar-se per diversos conductes des del nostre domini lingüístic (i en part potser des de l'italià, a Amèrica).

En contrast amb això no hi ha dubte que en llengua d'oc i en italià és tan vigorós i d'ús tan constant com en la nostra llengua. No solament en tenim exemples ben clars en occità des del S. XIV, i algun fins del XIII (Rayn.), sinó que els derivats *bastar*, *embastar* 'posar bast a un animal' i *bastier* 'fabricant de

guarniments d'animals', es presenten en bon nombre des del XIII, i avui el mot s'estén sense interrupció des del Bearn, pel Roergue, etc. fins al Delfinat i els Alps;² des d'allí continua encara la seva àrea cap al Nord en tot el domini franco-provençal i fins a Lorena, i continua encara, en la zona adjacent de llengua alemanya immediata, a l'Est i al SE. d'això (Alsàcia i Su. alem. *bast*) si bé allí en part pot provenir d'Itàlia.

En italià l'autoctonia i generalitat de *basto*, no és menys clara.³ Els testimonis abunden molt des dels autors més clàssics del S. XIV (Antonio Pucci, Crescenzi, en els *Orlandos* de Berni i de l'Ariosto, etc.), i també allí demostren gran autoctonisme la derivació i la fraseologia («non sai onde mi preme il *basto*, gli sta come all'asin il *basto*», etc.). Pot resultar molt orientadora l'existència a Itàlia d'aparents i probables derivats de sufix anòmal: *bastinga* (terme nàutic), llatí tardà *basterna* 'civera', *bastaga* 'càrrega duta per jovada' (M-L., *W. u. S.* I, 33-5), Versilia *bastaca*, Arezzo *bastriga*, perugino ant. *bastreca*, «corda per imballare», perugino *bastrece*, *-trice*, «portantina», *imbastecare* «imballare» (Ang. Prati, *Diz. Et. It.*, s. v.).

Un mot que és comú des dels orígens a les tres llengües romàniques del Centre, i sense cap enllaç amb mots semítics ni amb mots vells de tal forma i sentit en germànic, és clar que ha de pertànyer a un fons romànic primitiu; però encara que no sigui desproporcionat parlar en tal cas de «llatí vulgar», és clar que l'afirmació de Wartburg (*FEW* I, 280) i *AlcM* d'un «llatí vulgar» *BASTUM s'ha d'acollir amb escepticisme, i potser fóra més raonable d'oposar-hi una franca negació. El mateix M-Lübke, que amb el seu treball de *W. u. S.* I, 33-5, contribuï a formar aquest prejudici, tornant-hi en un nou examen en el REW, 983, ja més sobri, declarà sense embuts que l'origen és «desconegut» i que les raons geogràfiques fan inversemblant una procedència grega. Car aquesta seria realment l'única remota possibilitat de fundar una base, ja que no llatina ni itàlica, almenys mediterrània, en tal «llatí vulgar».

Segons aquesta hipòtesis es tractaria d'un fantàstic grec vulgar *βάστον o *βάστη creat sobre βασιάζω 'portar (com a càrrega)' per analogia de mots com ἔργον al costat de ἐργάζω, δίκη al costat de δικάζω. Ni en el grec arcaic tals parelles no són freqüents,⁴ i el grec vulgar no eixamplà l'extensió d'aqueixos casos escadussers. Si tanmateix hom s'havia llançat per aquest camí és perquè circulava el vague concepte d'una «arrel BAST-» romànica «d'origen grec»; però es tracta d'una noció confusa resultant de la combinació d'una idea certa però difícilment aplicable, amb una d'insegura i inaplicable, i una altra de definida falsament i en tot cas sense aplicació al cas actual. Existeix un gr. βασιάζω 'portar', però això és BASTAZ- i no BAST-; existeix el verb romànic *bastar* 'ser sufficient', però ni està enterament aclarit que això vingui de βασιάζω ni significa 'portar' (per més que se sospiti que es basí últimament en aquesta idea) i